

۲۱ جون، ۲۰۲۲

داکتر عبدالرحمن زمانی

دست به دامن شدن پی در پی رژیم خاندانی نادرشاه به انگلیس ها (از لابلای اسناد آرشیف انگلستان)

رژیم خاندانی نادرشاه هر باری که با خطر سقوط سلطه اش توسط مخالفین داخلی روبرو میشد، به استعمار انگلیس متوسل میشد. درین جا از لابلای اسناد آرشیف انگلستان به یک نمونه دیگری اشاره میکنیم که تا هنوز ثبت تاریخ حقیقی کشور نشده است. این سند یاد داشت کوتاهی از ملاقات دو روزه سه تن از مامورین نظامی انگلیس با هاشم خان صدراعظم، برادرش شاه محمود خان وزیر دفاع، و علی احمد خان وزیر خارجه در اقامتگاه شخص هاشم خان در کابل میباشد.

درین ملاقات که به تاریخ ۱۳ ماه دسمبر ۱۹۳۹ آغاز شده بود، تا ساعت ۳ بعد از ظهر ۱۴ دسمبر ادامه داشت. درین ملاقات از طرف انگلیس ها Brigadier Molesworth بریگیڈیر (غوندمشر) مولیس ورت، Major Lancaster میجر (جگرن) لنکاستر، و Major Boyes-Cooper میجر (جگرن) بویس-کوپر شرکت داشتند.

موضوع این ملاقات را پلان آمادگی حکومت افغانستان به مقابل پیشبینی احتمال مزاحمت و شورش داخلی و حدس و ظن تجاوز خارجی از طرف روسیه و پلان آمادگی حکومت افغانستان و لست کمک های نظامی انگلیس ها تشکیل میداد.

« بریگیڈیر مولیس ورت یادداشت و لست کمک هایی را (که در فقره هفتم ملاقات تاریخ ۱۳ دسمبر) راجع به آموزش اردو و قوای هوایی درخواست شده بود، به هاشم خان سپرد. صدراعظم لست را مطالعه نموده و توسط وزیر خارجه افغان و میجر لنکاستر به وزیر دفاع ترجمه و تشریح شد. هاشم خان اظهار داشت که راجع به لست با مامورینش مشوره نموده و نتیجه اش را در ملاقات تاریخ ۱۶ ماه دسمبر با ایشان شریک خواهد کرد.

وزیر دفاع بعد از آن راجع به پلانی که به مقابل احتمالات پیشبینی شده تهیه نموده است، صحبت نمود:

الف) احتمال حمله وسیع قوای روسی بر افغانستان

ب) احتمال مزاحمت و یا شورش و طغیان داخلی در نقاط مختلف کشور
او راجع به (الف) توضیح داد که اردوی افغانستان نمیتواند به صورت وسیع بمقابل حمله روسیه بجنگد، اما در پلان شان استفاده از اردو و قوای اقوام برای معطل کردن و خسته ساختن دشمن در نظر گرفته شده است تا فرصت رسیدن کمکی که از دوستان انتظار میبرند، بدست آید.

نوت : آشکارا به نظر میرسید که کدام پلان حقیقی به مقابل تجاوز خارجی که احتمال آن در شماره (الف) فوق ذکر شد، وجود نداشت. بریگیدیر مولیس ورت معتقد بود که پلانی را که وزیر دفاع تهیه کرده بود، در یک شب و در نتیجه مذاکرات روز ۱۳ دسمبر آماده شده بود. مگر وزیر دفاع برای مقابله با وضعیت تعریف شده در فقره (ب) فوق الذکر پلان داشت و این پلان برای مقابله با ناآرامی های داخلی و شورش کافی و بسنده ارزیابی شده میتواند. اما او به قلیل بودن تعداد افراد اردوی افغان و کمبود اسلحه مدرن و تجهیزات اشاره کرد. اسلحه و وسایل فعلی آنها برای تشکیلات موجود کافی نبوده و تنها یک مقدار بسیار کوچک ذخایر اقلام مشخص را برای افراد احتیاط و یا در صورت درگیری جنگ برای تشکیل واحد های جدید در دست دارند. اگر ضرورت عاجل پیش آید، بدست آوردن مواد و سامان آلات مورد ضرورت از منابع خارجی ماه ها را در بر خواهد گرفت.

وزیر دفاع ادامه داده گفت که پلان وی برای مقابله با وضعیت پیش بینی شده در فقره (ب) شامل موارد آتیست :

اول : استفاده از قوای احتیاط مربوط به قول اردوی مرکزی کابل به همراهی تشکیلات ولایتی موجود برای عملیات فعال علیه شورشیان یا دشمنان مشترک. این قوای احتیاط قول اردوی مرکزی کابل شامل سه فرقه بوده که هر فرقه مشتمل بر سه لوا و هر لوا شامل تشکیلات ذیل میباشد:

i. یک غونددود (۱۴۰۰) یک هزار و چهارصد تفنگدار یا سه کندیک

ii. یک کندیک مستقل پیاده نظام حدود (۵۵۰) پنجصد و پنجاه نفر

iii. یک کندیک قوای توپچی (۱۲) دوازده توپ

بر علاوه قول اردوی مرکزی کابل یک کندیک سیگنال، یک کندیک پیشقراول و سه لوا احتیاط توپچی میباشد. سه لوا احتیاط توپچی بصورت عادی هر یک ضمیمه سه فرقه قول اردوی مرکزی کابل میباشد.

دوم: تشکیلات جدیدالتاسیس ذیل :

i. یک قول اردوی اضافی احتیاطی مرکزی کابل شامل سه فرقه منظم مجهز به تجهیزات شماره (اول) فوق

ii. تشکیل پنج فرقه اضافی ولایتی مجهز به تجهیزات شماره (اول) فوق

سوم : تشکیل یک قوای جدید قبایلی که در صورت ضرورت با قوای منظم اردو همکاری کند.

لست اسلحه و تجهیزات مورد نیاز اردوی منظم موجود و تشکیلات پیشنهادی جدید:

۸۴۷۵۲	– تفنگ ۳۰.۳
۹۶۰۰	– تفنگچه
۸۷۶	– ماشیندار ثقیل
۳۳۸۶	– ماشیندار خفیف
۱۶۴	– توپ های هاوان
۷۵	– راکت انداز
۲۹۲	– توپ های کوهی
۲۴	– موتر های زرهبوش
۱۵	– تانک های ثقیل
۱۵	– تانک های خفیف
۱۳۵۹۳۸	– پتک های آب
۱۳۵۹۳۸	– چائته
۱۳۵۹۳۸	– کلاه های آهنی
۱۳۵۹۳۸	– شیت های زمینی
۲۵۱۳۴	– دوربین
۴۴۶۲ (برای اشاره یا سیگنال هم مورد استفاده قرار گیرند)	– چراغ های برقی
۱۵۹۵۰	– قیچی های سیم خاردار
۱۵۴۸۸	– زین های اسب
۲۵۱۲۴	– قطب نما
۴۵۰۶۵	– نقشه های پوشدار

۱۰۰۰۰۰	ماسک های غاز	-
۳۲۴۲۸	وسایل خندق کندن	-
۷۳۱۵	تبر	-
۱۱۳۰۰	کلنگ بزرگ	-
۳۲۶۰۴	کلنگ کوچک	-
۶۷۱۰	اره کوچک	-
۱۶۹۴	اره بزرگ	-
۱۱۳۰۰	بیلچه	-

منبع:

آرشیف انگلستان، مجموعه اسناد مربوط به تهدید شورش توسط حامیان امان الله پادشاه سابق در افغانستان و شورش های قبایل مختلف در سال ۱۹۳۹: صورت جلسه مختصر و بسیار محرمانه گفت و شنید بین بریگیبیر مولیس ورت و صدراعظم هاشم خان مؤرخ ۱۴ سپتمبر سال ۱۹۳۹ میلادی

(پایان)